

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Unelmia vai toivomuksia – opettajat ja rehtorit Suomessa 2016

Elisa Helin
Opetushallitus
14.12.2017

Miten maa makaa?

Tämä julkaisu tarjoaa katsauksen suomalaiseseen opettaja- ja rehtori-kuntaan. Julkaisun tarkoituksena on palvella opettajakoulutuksen suunnittelua ja opettajatarpeen ennakointia.

http://www.oph.fi/download/185376_opettajat_ja_rehtorit_Suomessa_2016.pdf

Niin ollaan kelpoa ja kelpoista väkeä!

- Kelpoisten henkilöiden osuus pää- ja sivutoimisten tuntiopettajien ryhmissä on parantunut selvästi.
- Ruotsinkielisessä perusopetuksessa kelpoisten opettajien osuus on lähes 90 prosenttia, kun se aiemmin oli 79 %.
- Vaikka ruotsinkielisten luokanopettajien kelpoisuustilanne on aiempaa parempi, jää kelpoisuusprosentti vielä alle yhdeksänkymmenen (89,2 %).
- Kelpoisuutta vailla olevien luokanopettajien määrä on kaikkiaan noin 400.

Muodollinen kelpoisuus korkealla tasolla

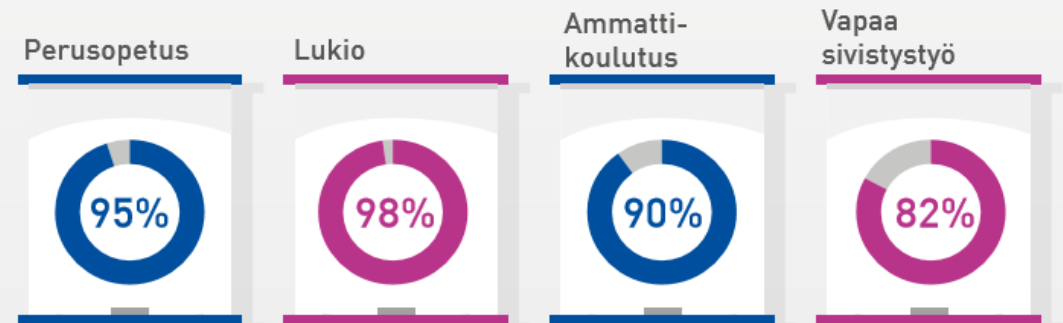
Opettajien muodollinen kelpoisuus on ollut Suomessa jo pitkään hyvällä tasolla. Vuonna 2016 tiedonkeruuseen osallistuneista perusopetuksen rehtoreista ja lehtoreista lähes kaikki ja luokanopettajista 96 prosenttia, oli kelpoisia hoitamassaan tehtävässä.

Lukioissa rehtorien ja lehtorien kelpoisuustilanne oli vielä tätäkin korkeampi. Kaikki vuoden 2016 tiedonkeruuseen vastanneet lukiokoulutuksen rehtorit olivat kelpoisia hoitamassaan tehtävässä.

100%

lukion
rehtoreista
oli kelpoisia

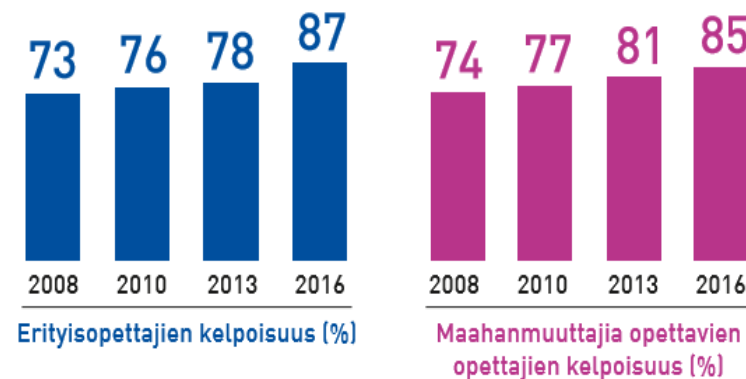
Kelpoisten opettajien osuus vuonna 2016

Nousussa

- Vaikka erityisluokanopettajien ja erityisopettajien kelpoisuustilanne on aiemmasta selvästi parantunut koulutusmäärien huomattavien lisäyksien vuoksi, on kelpoisuusprosentti edelleen alle yhdeksänkymmentä (86,6 %).
- Opettajatiedonkeruuseen osallistuneista erityisluokan- ja erityisopettajista epäpäteviä on vajaa 600.
- Maahanmuuttajia opettavien opettajien kelpoisuustilanne on parantunut merkittävästi vuosi vuodelta.

Erityisopettajien ja maahanmuuttajia opettavien kelpoisuus kohentunut

Ammatillisen osaamisen kehittäminen ja opettajien ikärakenne

- Opettajakunnan ja rehtoreiden ikärakenne tulee ottaa paremmin huomioon henkilöstökoulutuksessa.
- Opettajakunnassa ja rehtoreissa on huomattava osa henkilöitä, joiden saamasta opettajankoulutuksesta on kulunut 25-30 vuotta.
- Mikäli ammatillista osaamista on kehitetty niukasti, ovat opettajankoulutuksessa saadut tiedot ja valmiudet todennäköisesti ajantasaistamisen tarpeessa.

Opettajisto aikaisempaa iäkkäämpää

Rehtoreista suurin osa on täyttänyt 50 vuotta. Ammattikoulutuksessa on suurin 50 vuotta täyttäneiden rehtoreiden osuus.

39%

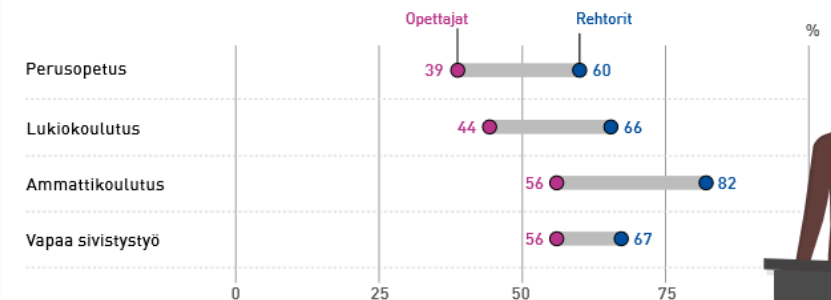
Perusopetusn opettajista on täyttänyt 50

82%

Ammatillisen koulutuksen rehtoreista on täyttänyt 50

Opettajat ovat rehtoreita nuorempia. Kaikkein pienin 50 vuotta täyttäneiden osuus on perusopetuksessa. Ammattikoulutuksessa ja vapaassa sivistyössä useampi kuin joka toinen opettaja on täyttänyt 50.

Yli 50-vuotiaiden osuus opettajista ja rehtoreista (2016)

Täydennyskoulutukseenkin kuuluu hyvää!

- Opettajatiedonkeruun 2016 tulokset osoittavat, että täydennyskoulutukseen osallistui vuonna 2015 neljä viidestä opettajasta.
- Erityisen aktiivisia osallistujia olivat rehtorit.
- Kehittymissuunnitelma 44 prosentilla opettajista

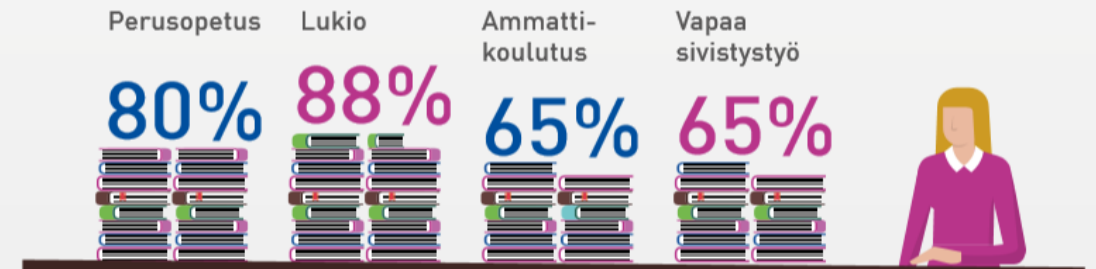
Täydennyskoulutus yhä suositumpaa

Opettajat ja oppilaitosjohto osallistuivat aktiivisesti täydennys- tai jatkokoulutukseen. Kaikkein aktiivisimpia olivat lukiokoulutuksen opettajat, joista lähes 88 prosenttia oli kohentanut osaamistaan koulutuksella.

Yhä useammalla opettajalla on myös henkilökohtainen koulutus- ja kehittymissuunnitelma oman ammatillisen kehittymisen tueksi.

Opettaja on osallistunut vuonna 2015 täydennyskoulutukseen tai asiantuntijavaihtoon

Ja sitten seuraa itseruoskintaosuus!

- Perehdytyskoulutuksen (noin 42%) ja mentoroinnin (4% ja 5%) osuus edelleen vähäinen (TALIS)
- Kuilu perus- ja täydennyskoulutuksen välillä edelleen olemassa
- 20 % opettajista ei oman ilmoituksensa mukaan ole osallistunut lainkaan täydennyskoulutukseen vuonna 2015.
- Vapaan sivistystyön ja ammatillisen koulutuksen henkilöstön tilanne
- Alueelliset ja paikalliset erot kasvaneet mahdollisuuksissa osallistua oman osaamisen kehittämiseen sekä kehittämishankkeisiin (hanketoiminta).

KEHITTYMINEN

Opettajat kehittävät jatkuvasti omaa ja työyhteisönsä osaamista.

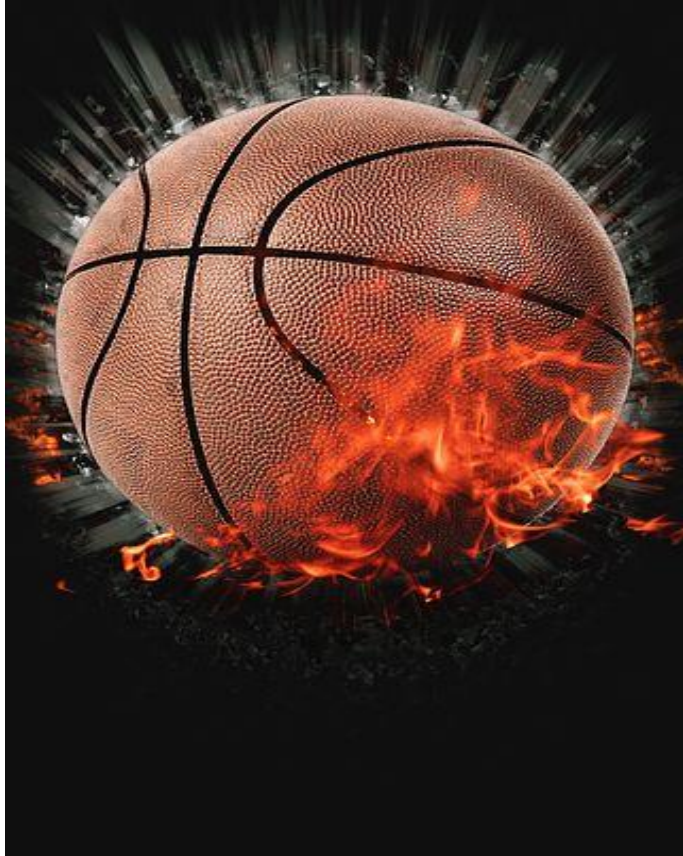
Opettajan työnkuva - pohjaton toiveiden tynnyri

- opettaa ja kasvattaa
- tuntee opetussuunnitelma ja toteuttaa sitä syvällisesti
- uudistaa ja kehittää toimintakulttuuria
- harjoitella ”digiloikkaa”
- uudistua opettajana
- vastata oppijoiden hyvinvoinnin edistämisestä
- osallistua oppilaitoksen toiminnan ja arvioinnin kehittämiseen
- opettaa tulevaisuudessa tarvittavia taitoja
- kehittää omaa ja työyhteisön osaamistaan... itseasiassa

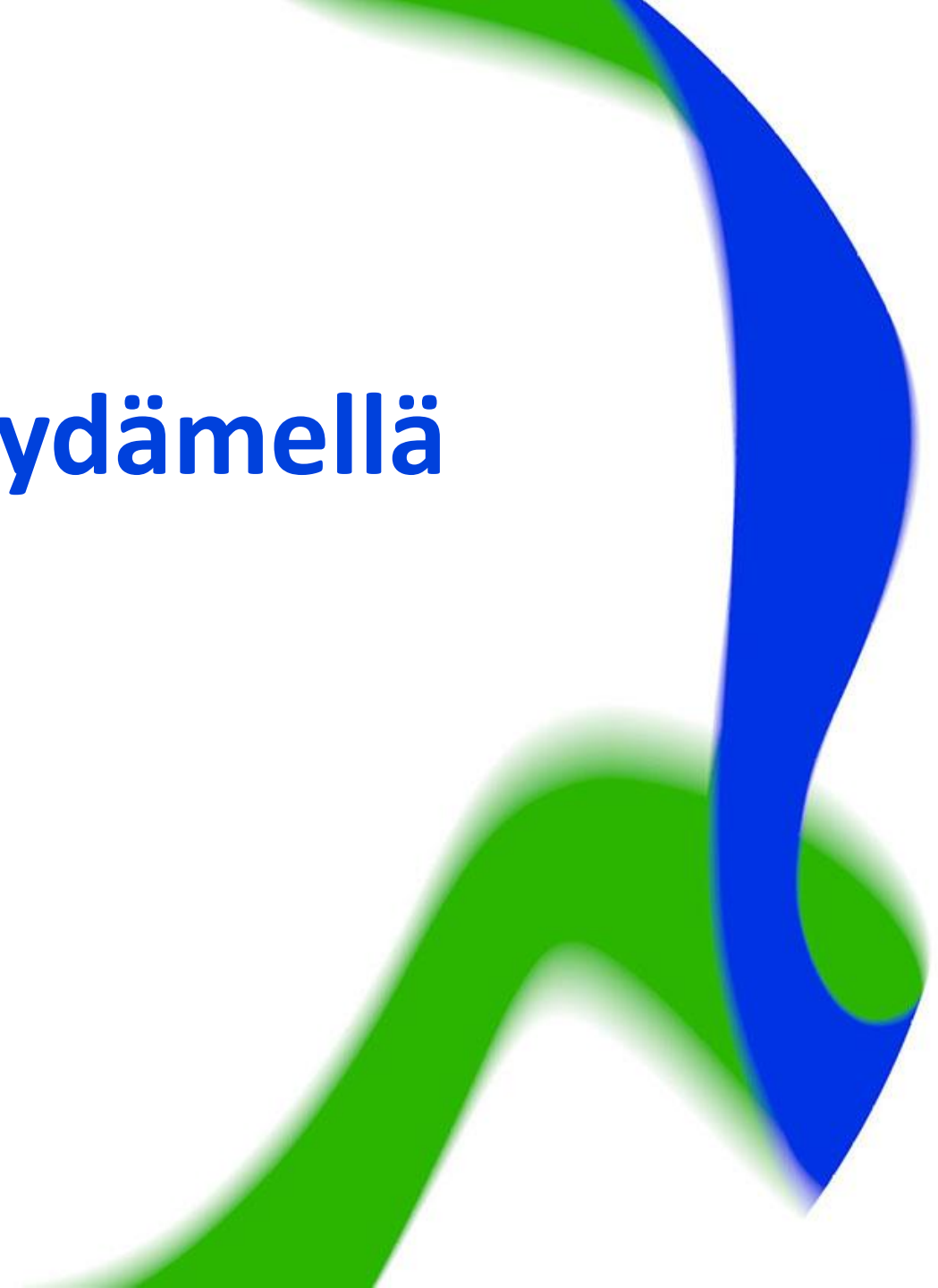
PELASTAA MAAILMA!

Unelma vai pelkkä toivomus?

Opetushallituksen sydämellä

Koulutuspoliittisten tavoitteiden toteuttaminen

- *Henkilöstökoulutuksella tuetaan hallituksen koulutuspoliittisten uudistusten toimeenpanoa ja kehitetään toimintaympäristön muutoksiin sopeutumisessa tarvittavaa osaamista.*
- Vastuuta opetustoimen henkilöstökoulutuksesta ja henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämisestä kantaa niin **yksilö**, **työantaja** kuin **valtiokin**. Opetustoimen henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämistä vastaavat kuitenkin ensisijaisesti työnantaja ja opettaja itse.
- Oman henkilöstökoulutuksen ja valtion rahoittaman täydennyskoulutuksen aktiivinen ja tasapainoinen hyödyntäminen edellyttää, että koulutuksen järjestäjä on arvioinut omaa toimintaansa ja henkilöstönsä koulutustarpeita sekä luonut rakenteet ja suunnitelmat, jotka edistävät henkilöstön osallistumista omaa ammatillisen osaamista kehittävään toimintaan.

Koulutuksen tarvelähtöisyys

- Useimmat opettajat haluavat sekä kehittyä itse että auttaa oppilaitaan.
- Niinpä he ovat valmiita kokeilemaan uusia menetelmiä ja tapoja työskennellä, kunhan niistä seuraava hyöty on helppo nähdä.
- Varsin usein kun käy niin, että kehittämishanke luo lisää työtä ja uusia ongelmia, jotka kouluyhteisö joutuu ratkomaan.
- Jos uudistusten halutaan menevän läpi, niiden on oltava ymmärrettäviä opettajille, oppilaille ja vanhemmille. Heidän on itse käytävä läpi ajatusprosessi, miksi muutosta tarvitaan – tai ei tarvita. Se vaatii osallistamista ja yhdessä tekemistä.

Tapa, miten tulemme yhteen on merkityksellinen!

Koulutuksen tietoperustaisuus sekä kattava ja monipuolinen sisältö

- tutkimus, tieto, ennakoititieto
- aikaisemmat koulutukset ja niistä saatu kokemus
- teemasaarekkeet vinkkinä
- Koulutuksen suunnittelussa tulee maalata kaikilla väreillä: tieto, taidot, yksilöllinen valmennus, erilainen osaaminen, erilaiset haasteet, yhteys arkeen, perustelut tiedosta ja tutkimuksesta
- Monta kärpästä yhdellä iskulla, mutta fiksusti!

Hakijayhteisön osaaminen ja kokemus opettajien täydennyskoulutuksesta

- Hakijoiden tulee osoittaa osaamisensa ja kokemuksensa opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksen alueella.
- Hakijayhteisön osaaminen ja kokemus opetustoimen ja varhaiskasvatuksen täydennyskoulutuksesta.
- Osaaminen ja resurssi > Osaamista tulee olla myös yhteishankkeessa hankkeen vastuullisella toimijalla (esim. kunta)
 - kunkin toimijan rooli suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa
 - monipuoliset verkostot: poikkihallinnollinen yhteistyö, eri koulutussektorit, elinkeinoelämä, ”kolmas sektori”

Hankkeen organisointi ja toteutus

- Pitkäkestoisuus ja ”kuolleet sielut”
- Ohjaus ja tuki koulutusohjelman suorittamisen varmistamiseksi tärkeää
 - pitkäkestoisuus vaativaa oman työn ohessa
 - modulaarista, osaamisperusteista, motivoivaa, relevanttia, oikein mitoitettua jne.
- Onko koulutushanketta suunniteltaessa pohdittu huolellisesti, **mitä ongelmaa hanke yrittää ratkaista** vai onko kyseessä...

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

pelkkä hankekuukkelointi?

Hankekuukkelin paratiisi

hankesuunnitelma, hankehaku, hankehakemus, hankerahoitus, hankekoordinaattori, hankkeen organisointi ja toteutus, hankkeen tavoitteet, hankkeen tulokset ja vaikutukset, hanketalous, hankkeen talousarvio, hankehallinto, yhteishanke, hankeverkosto, hankkeen koulutuspoliittinen viitekehys, hankeselvitys, the project hankeraportointi, hankkeen tarkastaminen, hankerahoituksen hakutiedote, hankehumppa, aiemmat hankkeet, nykyiset hankkeet, tulevat hankkeet, laadukas hanke, hankkeen menolajikohtaisesti eritelty budjetti, koulutushanke, kehittämishanke, MOOC –hanke, MOLE -hanke, Karl Hanke, tutkimusperustainen kehittämishanke, hanke-esittely, oppimisympäristöhanke, hankeosaaminen, hankenomadi, hankkeen sidostyhmäyhteistyö, valtionavustuksella rahoitettu hanke, valtion erityisavustuksella rahoitettu hanke, hankkeen omarahoitusosuus, sähköinen hankehakemus, hankkeen väliselvitys, hankkeen loppuselvitys, hankkeen ohjausryhmä, hankeähky, arvolisäverollinen hankeorganisaatio, hankepäättös, hankearviointi, hankeuupumus, hankeflow, hankesuunnitelma, hankehaku, hankehakemus, hankerahoitus, hankekoordinaattori, hankkeen organisointi ja toteutus, hankkeen tavoitteet, hankkeen tulokset ja vaikutukset, hanketalous, hankkeen talousarvio, hankehallinto, yhteishanke, hankeverkosto, hankkeen koulutuspoliittinen viitekehys, hankeselvitys, the project hankeraportointi, hankkeen tarkastaminen, hankerahoituksen hakutiedote, hankehumppa, aiemmat hankkeet, nykyiset hankkeet, tulevat hankkeet, laadukas hanke, hankkeen menolajikohtaisesti eritelty budjetti, koulutushanke, kehittämishanke, MOOC –hanke, MOLE -hanke, Karl Hanke, tutkimusperustainen kehittämishanke, hanke-esittely, oppimisympäristöhanke, hankeosaaminen, hankenomadi, hankkeen sidostyhmäyhteistyö, valtionavustuksella rahoitettu hanke, valtion erityisavustuksella rahoitettu hanke, hankkeen omarahoitusosuus, sähköinen hankehakemus, hankkeen väliselvitys, hankkeen loppuselvitys, hankkeen ohjausryhmä, hankeähky, arvolisäverollinen hankeorganisaatio, hankepäättös, hankearviointi, hankeuupumus, hankeflow

Luovuus tarkoittaa kykyä parantaa asioita.

Mitä ongelmaa hankkeemme yrittää ratkaista?

Mikä paranee hankkeemme avulla?

Voisiko olla niin, että meillä olisikin ilmiölähtöinen täydennyskoulutus?

Raportti: Syrjintä yleistynyt Suomessa

Suomi on Euroopan syrjivimpiä maita, osoittaa tuore EU-raportti. Syrjintä on entistä yleisempää.

Päivi Repo HS

Suomi osoittautui tuoreessa EU:n perusoikeusviraston FRA:n tutkimuksessa yhdeksi Euroopan syrjivimmistä maista. Tutkimuksessa haastateltiin yli 5 000:ta satunnaisesti valittua ihmistä kahden ja kolmen kuukauden välein. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että Suomessa syrjintä on entistä yleisempää.

Tutkimukseen haastateltiin yhteensä 500:aa maahanmuuttajaa ja etniseen vähemmistöön kuuluvaa pääkaupunkiseudulla. Raportti esittelee EU-MIDIS II -nimisen tutkimuksen tulokset. Lisäksi on esitetty, että EU:n lait ovat kieläneet syrjintä jo 17 vuotta, mutta syrjintä on turhauttanut itsestään. Maahanmuuttajat, heidän jälkeensä ja etnisiin vähemmistöihin kuuluvat kokevat laajaa syrjintää monilla elämänsäalueilla, erityisesti työssä. FRA:n johtaja haal O'Flaherty toteaa, että Suomessa syrjintä on toistuvaa. Myös vihasta kumpua-

Ihmisoikeusjärjestö Amnesty kampanoi romaneihin kohdistuvaa syrjintää vastaan ennen U2-yhtyeen konserttia Helsingissä elokuussa 2010.

Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulleiden maahanmuuttajien kokema syrjintä

vain pohjoisafrikkalaisten kokema syrjintä Hollannissa ja romanien kokema syrjintä Kreikassa ja Portugalissa. Syrjinnän lisäksi vastaajat kokivat häirintää, kuten loukkaavia eleitä, sopimaton tuijotusta ja loukkaavia tai uhkaavia kommentteja. "Puna nousi poskille", kertoo tuloksia Brysselissä kuulemassa

Pimiän mielestä paljon: "Asioiden pitä vähätellä."

FRA muistuttaa, että EU:n työllisyysastetta saavottaakseen on otettava huomioon nettotyöllisyys. Sahausta ei estä kaarrinta.

työjien vielä sen jälkeen tahtoa polvottosen kevinä, Suo pols työlui palho kei on se on ma Si

menttejä. ... uikkaavia kom-

"Puna nousi poskille", kertoo tuloksia Brysselissä kuulemassa ollut yhdenvertaisuusvaltuutettu Kirsi Pimiä.

"Tulos on selvä vahvistus siitä, että Suomessa on paljon rasismia. Tutkijat kertoivat järkyttäneensä siitä, että Suomi on näin kärjessä. Heidän oli vaikea uskoa, että Suomen kaltaisessa hyvinvointivaltiossa on paljon rasismia."

"Monille syrjintä on ollut kokemus. Myös vihasta kumpuaava häirintä on yleistä. Ne haittaavat kotoutumista ja syövät ihmisten luottamusta instituutioihin."

Syrjinnän lopettaminen on yksi YK:n kestävän kehityksen tavoitteista vuodelle 2030. Tulosten mukaan EU-maat ovat edistyneet siinä vain vähän. Syrjintä, fyysinen väkivalta ja vihapuheen kaltainen häirintä ovat edelleen vakavan huolen aihe, raportti muistuttaa.

Jos voi, niin seuraavat stepit

- Koulutuksen keskiössä olisi syvä ymmärrys ihmisyydestä. Sen tarkoitus on luoda merkityksiä ihmisten elämään ja etsiä todellisia vaihtoehtoja nykyisille tuhoisille kehityskuluille ja toisaalta auttaa jokaista löytämään oman potentiaalinsa ja paikkansa maailmassa. Allekirjoita!
- Ilmiö tai MOK! Valitse.
- Mikä paranee koulutushankkeemme avulla? Vastaa!
- Pystytä Hub, Lab tai Täykkäri Start Up. Uskalla tehdä toisin, jos tarvitsee!
 - Pidä ydinjengi tiiviinä ja suojele sitä kaikelta pahalta. Aikaa ei ole hukattavaksi!
 - Hanki raivaajia tai ole itse sellainen!

MUDA myös MURA ja MURI

- ”turha, turhaa, turhuutta” (japania)
- Inhimillinen toiminta, joka syö resursseja tuomatta lisäarvoa.
- Korjausta vaativat virheet tai ongelmat, jotka huomioidaan joka kerta, mutta niiden poistaminen ”ei kuulu kenellekään”.
- Palvelu, jota kukaan ei tarvitse.
- Tarpeettomat työvälineet tai koneet
- Tarkoitukseton ihmisten ja vastuiden siirtely
- Odottelu, kun edellinen vaihe ei valmistu.
- Palvelu, joka ei vastaa odotuksia.

Tuotosten käyttökelpoisuus ja avoin jakaminen

MVP

“The workshop dives deep into the strategy, mindset and tools necessary for entrepreneurs to validate their ideas and projects by minimizing spending and optimizing product value.”

Talouden realistisuus – ”Fair Play” unelmana

Fair Play puolin ja toisin

- ”Mitäs siinä ohjeessa sanotaan?” Jokainen sana on merkitsevä tänäkin vuonna ja erityisesti tänä vuonna.
- Iso vastuu sinun ja minun ja muutaman muunkin verorahoista!
- Ei kepillä jäätä
- Arviointi myös realistisempaa.
- Muutoshakemusrumba on tehnyt vetreäksi, mutta...

”Olen erimieltä, mutta kanssasi samalla puolella.”

Ja eikä tässä vielä kaikki

- Lisähakumme 2017 päätöksiä voipi odotella tammikuun puolen välin jälkeen.
- Sähköinen järjestelmä kehittyy ja me myös.
- Hakujen 2016 ja 2017 talon sisäinen hakuvaiheen tarkasteluraportti valmistumassa
- Dream team > dream –konsepti kehitteillä
- Epätietoisuus vaikuttavuudesta ajaa meitä eteenpäin!

Muutetaan se, mikä on mahdotonta!